

71073 6

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

A FORRADALMI KORMÁNYZÓTANÁCS RENDELETEI

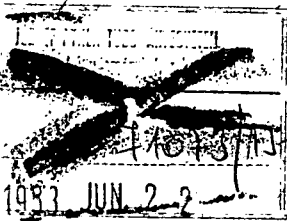
A KÖZOKTATÁSÜGYI NÉPBIZTOS-
SÁG TUDOMÁNYOS ÉS NÉPSZERŰ
PROPAGANDA - OSZTÁLYÁNAK
AGITÁTORKÉPZŐ ISKOLÁJÁBAN

ELŐADTA:

KEMÉNY GYÖRGY

ÁRA 60 FILLÉR.

BUDAPEST, 1919.
A KÖZOKTATÁSÜGYI NÉPBIZTOS-SÁG KIADÁSA.

A Forradalmi Kormányzótanács RENDELETEI.

Kemény György elvtárs előadása.

A tanácsállam rendeleteiből egy új jogrendszer körvonalai bontakoznak ki. *Ez a jogrendszer a régitől abban különbözik, hogy emez az osztályelnyomásnak paragrafusokba szedése volt, az új jog pedig az osztályelnyomás és az osztálytagozódás megszüntetését célozza.* A régi jognak nélkülözhetetlen alkateleme még az erőszak, mert az elnyomatást csak szuronyokkal lehetett fenntartani.

Szembé kell néznünk a viszonyokkal és figyelembe kell vennünk, hogy egyelőre *ez az új jog szintén erőszakon alapszik, de ez csak átmeneti állapot és nem cél az, hogy ez az erőszak megmaradjon.* Ha az új jog érvénybe lép és a rendelkezései végrehajthatnak, akkor az osztálytagozódás megszűnik. Az eddigi uralkodó rétegek, amelyek osztályöntudatukat ma még őrzik és a proletárok elnyomására törekszenek, elvesztik a hatalmat és osztályöntudatuk lassanként megszűnik. Az új jog tehát nem fog állandóan az erőszakon alapulni. És ez az erőszak már most is egy széles rétegnek az akarata, ha még nem is az egész lakosságé. Amint a kommunizmus előrehalad intézményeiben és az összlakosság tudatában, ez a jog egy minden erőszak nélküli tényleges jog lesz, amely teljesen elvál k az eddigi intézményektől, amelyek csak a szuronyok erejével tudtak érvényre jutni.

Az eddigi rendeletek három főcsoportra oszthatók: 1. államjogi, 2. kulturális és szociális és 3. gazdasági vonatkozásúakra.

Az államjogi intézkedések között a legfontosabb és alapvető a *tanácsok szervezetéről és a választójogról szóló rendelet*. Ez a forradalmi kormányzótanács 26-os számú rendelete. A munkások közvetlenül helyi tanácsokat választanak és ezek a tanácsok választják a további magasabb szerveket. A községi tanácsok a járási, ezek a megyei, ezek pedig az országos tanácsot választják. A legfőbb hatalmat a tanácsok országos gyűlése gyakorolja, amelybe minden 50.000 lélek után választanak egy tagot. A tanácsok az ügyek közvetlen intézésére intéző-bizottságot választanak. Az intéző-bizottság tagjainak a száma községekben legfeljebb 5, járásokban 15, városokban 20, a megyénél 40, Budapesten 80. *Mindenki, aki 18-ik életévét betöltötte és hasznos munkát végez, választó és választható*. Választók és választhatók még azon hasznos munkából élő munkások vagy katonák, kik munkaképességüket egészen vagy részben elvesztették. *Nem választhatnak azonban a kereskedők, az oly polgárok, akik nyereszkedés céljából munkásokat foglalkoztatnak, a lelkészek, szerzetesek és mindazok, akik a kommunista rendbe még nem illeszkedtek bele*. Természetesen *nincs szavazati joguk az elmebetegeknek és gondnokság alatt állóknak, valamint aljas büntettek, mint rablás, gyilkosság stb. miatt elítélteknek*. Választójoguk van ellenben azoknak, akik azért alkalmaznak munkást, hogy ezáltal bizonyos házfoglalkozástól mentesítve legyenek és más munkát végezhessenek. Például oly hivatalnoknak van választói joga, ki reggeltől estig hivatalában dolgozik és ezért gyermekeit és a házi dolgozókat másra bizza, tehát a házi alkalmazottakat nem nyereség céljából dolgoztatja.

Az új jogrend biztosítására két külön rendelet jelent meg. A forradalmi kormányzótanács I. sz. rendelete kihirdeti a statáriumot, egy másik pedig a rémhírek terjesztésére vonatkozik. Ez utóbbi rendeletet különösen figyelmebe ajánlom az elvtársaknak, mert még itt, Pesten, ahol a közvélemény aránylag a legjobban van informálva és ahol a vezetők az emberek szemei előtt vannak, itt is előfordult, hogy az egész várost beteges izgalomba ejtették különböző rémhírekkel. Nyilvánvaló, hogy mily veszélyekkel jár az ilyen rémhírek terjedése és ez indo-

kolja azt a súlyos büntetést, amelyet az idevonatkozó rendelet megállapít. *A rémhírek terjesztői ugyanis forradalmi törvénytörések elé állíthatnak és súlyosabb esetekben halállal is büntethetők.*

A forradalmi kormányzótanács 23. rendelete a Vörös Hadsereg és Vörös Őrség szervezetét állapítja meg. *A Vörös Őrség a régi rendőrséget és csendőrséget pótolja és a belügyi népbiztonság rendelkezik felette. Egyébként alkotórésze a Vörös Hadseregnek. De mindaddig, amíg a belső rend fenntartásának céljaira használják fel, addig a régi rendőrhatalomnak felel meg. A Vörös Hadseregről sok és lényeges felvilágosításra nincs szükség. Elsősorban a külellenség ellen szolgál, bár a mai helyzet olyan, hogy erre minden valószínűség szerint nem fog kerülni a sor. Mindenesetre azonban dokumentálni kell a Vörös Hadsereg felállításával azt, hogy itt nem pillanatnyi felbuzdulásról, hanem erős akaratról van szó és hogy a proletárok képesek a mai rendet erőszakos támadások ellen is megvédeni.*

Rendkívül fontos a vidéki tanácsok és direktóriumok hatáskörére vonatkozó rendelkezés. Fontos főképp azért, mert nagyon sok direktórium egyáltalán nincs tisztában a maga hatáskörével és úgy rendezkednek be, mintha az ő kis körzetükben egy külön kis tanácsköztársaságot lehetne alakítani önálló pénzügyi népbiztossággal, szocializálással, sőt talán még követet is szeretnének külföldre küldeni. Az idevonatkozó 27. számú rendelet világosan megmondja és bevezetésében ki is emeli, hogy mindefféle általános intézkedésre csak a központi hatóságoknak, a népbiztosságoknak van joguk és minden direktóriumnak és tanácsnak ehhez kell alkalmazkodni. Aki ezt nem teszi, az ellenforradalmi cselekményt követ el, mert minden ellentétes intézkedés anarchiára vezet. Az új államnak a régi állam feladatainál sokkal komplikáltabb feladatait, a termelés átszervezését stb. sikeresen nem lehet megoldani, ha a kisebb körzetek keresztetik a kormányzótanács rendeleteit, vagy azokat direkt rosszakaratúlag nem hajtják végre.

Tudjuk, hogy *vannak községi, járási, megyei direktóriumok. A direktóriumok közvetlen szervei az illető helyi munkás-, katonas- és földműves-tanácsoknak. Ezek a direktóriumok abban különböznek lényegesen a régi hivatalok szervezetétől, hogy közvet-*

lenül az illető tanácsok felügyelete alatt állanak. Ez a felügyelet úgy érvényesül, hogy a direktóriumi tagokat csak hat hónapra választják. *Amennyiben kötelességüket nem végezték el, vagy a választóknak már nincs hozzájuk bizalmuk, akkor egyszerűen elejtik őket.* Nemcsak ez biztosítja a tanácsok közvetlen befolyását az ügyek vezetésére, a falu, a város vagy a megye igazgatására, hanem az is, hogy ez a megbízatás bizonyos fokig feltételes és bármikor visszavonható. Ez a lényeges eltérés a régi rendszertől, amelyben a városi és megyei hivatalnokokat több évre választották. *A tanácsok így a törvényhozó és egyben a végrehajtó testületek is.* Természetesen ezt a végrehajtást nem intézheti az egész tanács, de érvényesül a tanács végrehajtó hatalma azáltal, hogy az egész tanács bizalmát kell, hogy bíráják a végrehajtók. Ez a legmesszebbmenő biztosítéka annak, hogy feladataikat az egész tanács akarata szerint végezzék.

A direktóriumok rendelkeznek a karhatalom felett és végzik a közigazgatási teendőket. A direktóriumok átveszik a községi pénztárt és azt további utasításig felelősség mellett kezelik, továbbá zár alá veszik az összes bankokat és takarékpénztárakat, de egyetlen fillérhez sem szabad nyúlniok a belügyi népbiztosság felhatalmazása nélkül. A gazdagok, polgárok pénzkészleteit szintén zár alá vehetik ilyen feltételek mellett, ha például a csempészés gyanuja merül fel. A munkások fizetéséről gondoskodni kell. A munkabérekre és hasonló célokra a pénz ki kell adni. Ha tisztviselőket elmozdítanak és újakat neveznek ki, akkor elsősorban a politikai megbízhatóság és a hozzáértés legyen a fő szempont. A nagyobb élelmiszerkészleteket leltározni kell, de rekvirálni nem szabad, azt csak a közellátási népbiztosság rendelheti el. Az egyik *legfontosabb kötelessége a direktóriumoknak a termelés zavartalan folytatásáról gondoskodni.* Birtokfelosztást foganatosítani sehol nem szabad. Ha kastélyokat foglalnak le, azokba lehetőleg iskolákat, vagy közintézményeket kell elhelyezni.

A szovjetkormány kimondotta és elismerte *a munkához való jogot.* Az ország minden polgárának joga van a munkára és ha munkát saját hibáján kívül nem kap, akkor joga van az eltartásra. A proletárállam kötelessége, hogy mindenki részére

megfelelő munkáról gondoskodják. És méltányosan fognak gondoskodni a munkaképtelenekről is. Ebben az irányban az első fontos lépés máris megtörtént. *A forradalmi kormány most, megalakulása után azonnal gondoskodott a betegség- és a balesetbiztosítás gyökeres reformjáról.* Az új rendelet szerint minden munkás biztosítva lesz úgy baleset, mint betegség ellen, míg azelőtt a balesetbiztosítás hatálya csak bizonyos veszélyességi fokozatokba beosztott üzemek munkásaira terjedt ki. A rendelet épúgy vonatkozik a mezőgazdasági, mint az ipari munkásokra. A régi rezsimben a földmunkások számára külön biztosítási törvényt hoztak, de csak azért, hogy azt könnyebben kijátszhassák. A táppénzeket az új rendelet lényegesen felemelte. Az első négy hétben az átlagos napibér 60%-a a táppénz, az első négy hét lejártától 75%, családfenntartóknak a huszonhatodik hét lejártától kezdve az átlagos napibér teljes összege. Míg a régi törvény értelmében a 26-ik hét végével megszűnt a táppénz, most ép ezen időponttól kezdve a teljes átlagos napibért fizetik. Megjegyzendő, hogy átlagos napibérnek 20 koronánál több nem számítható. A munkásbiztosítási rendelet már március 31-ével lépett életbe.

Kulturális téren a legfontosabb rendelkezés az iskolák államosítása. A tanácskormány idevonatkozó rendelete kimondja, hogy minden iskola minden felszerelésével az állam tulajdonába megy át. A tanerőket az állam csak akkor véglegesíti, ha megfelelő vizsga alapján tanúságot tettek arról, hogy átérzik az új szellemet és alkalmasak arra, hogy az új társadalmi felfogást tanítsák. Az önök fontos feladata lesz az agitációnál hangsúlyozni, hogy a közművelődésre, a kulturális kérdésekre általában az emberek tanítására a mai rendszer sokkal nagyobb súlyt helyez és egész más eszközökkel kíván dolgozni, mint a régi rend. Csak szembe kell állítani az új, nagyszabású reformokkal, amelyek máról-holnapra megvalósulnak, a régi huzavonarendszert, amikor a tanerőket nyomorban hagyták és csak kegyelemből, számos ankétozás és küldöttségjárás után emelték fizetésüket néhány koronával, ami azonban csak csepp volt a tengerben, mert addigra a drágaság tízszer akkora lett, mint a fizetésjavítás. A tanácskor-

mány első gondjai közé tartozik emberségesen gondoskodni azokról, akik az új nemzedéket felnevelik.

Magyarországon eddig sok pap-tanár volt. Ezeket az iskolákban az új rezsim csak akkor alkalmazza, ha kivetkőznek a reverendából, ha világiakká lesznek és tanuságot tesznek arról, hogy az új eszméket képesek tanítani.

Ámbár az új rendelet elvként állapítja meg, hogy minden iskola állami lesz, mégis egyes városoknak vagy községeknek megadhatja a közoktatásügyi népbiztosság azt a jogot, hogy az eddigi iskoláikat fenntarthassák. Ilyen jogot biztosít a tanácskormány Budapestnek, ahol az iskoláknak egész sorozata van, amelyeknek vezetése kellő biztosítékot nyújt, hogy bennük a tanítás modern szellemben fog folyni. A felügyelet ezen iskolák felett is a közoktatásügyi népbiztosság gyakorolja.

A gyerekekről a tanácskormány minden eddigi kormánynál nagyobb mértékben kíván gondoskodni. Mutatja ezt a proletárgyermekek fűrdetéséről szóló rendelete, továbbá azon rendelkezés, hogy a fogorvosok a proletárgyermekeket állami fizetés ellenében naponként két órán át kezelni tartoznak. Ez is mutatja, hogy a kommunista állam törekvése arra irányul, hogy a proletárgyermekek ne csak tanuljanak, hanem hogy egészségesen nőjenek fel és gondoskodás történjék róluk olyan módon, ahogy eddig csak a burzsoá-osztály tagjai gondoskodhattak gyerekeikről.

Ezen intenciókkal kapcsolatos a tanácsköztársaságnak a házasságon kívül született gyerekekről, az úgynevezett *törvénytelen gyerekekről szóló intézkedése*. Ez a rendelet régi igazságtalanságot tesz jóvá. Mert hiszen a legnagyobb igazságtalanság volt, hogy oly gyermeket, aki nem tehetett arról, hogy szülői nem kötöttek formális házasságot, emiatt a burzsoá-erkölcs joghátrányban részesített.

A tanácsköztársaság kulturális intézkedéseire lehet sorozni a tanácskormánynak a *szeszitalomról szóló II. számú* rendeletét. A régi rend uralma alatt az általános és teljes szeszitalmat nem lehetett volna behozni, mert a földbirtokosok és gyárosok osztályérdekből nem engedték volna meg. A régi rendszerben a szeszgyárosok és nagy politikai befolyással bíró

földbirtokosok profit-érdeke fontosabb volt mindennél. Az uralkodó osztályok érdeke nem kívánta, hogy a proletárság alsóbb rétegeit az alkohol élvezetétől visszatartsák. De a kapitalista erkölcs amint hogy nem törődött a proletárság kulturális érdekeivel, úgy nem törődött a proletárság egészségügyével sem. Sem az egészségügy, sem a kulturális szempont nem számított a szeszgyártulajdonosok zsebének érdekével szemben. Mindenki, aki nem is volt eddig szocialista, ebből az egy rendeletből is megállapíthatja, hogy magasabb szempontok irányítják a tanácsköztársaságot, mint az osztályállamot.

A gazdasági vonatkozású rendelkezések: A tanácskormány 9. számú rendelete kimondja a nagyipari üzemek szocializálását. Ennek értelmében a húsznál több munkást foglalkoztató üzemeket köztulajdonba veszik át. *A termelőeszközök a köz tulajdonába mennek át.* A köz irányítja az egész termelést, céltudatos, egységes terv szerint. A végrehajtás úgy történik, hogy a szocializálási népbiztosság az üzemek élére egy-egy termelőbiztost nevez ki, aki egy vagy több üzemet igazgat a népbiztosság utasításai szerint. A gyárakban ellenőrző munkástanácsokat szerveznek, amelyeknek feladata az ellenőrzés és a munkafegyelem megteremtése, míg a termelési biztos a technikai vezetője a gyárnak, az összekötő kapocs az állam, a nagy termelési központ és az egyes üzem között. Az ipari termelés állami központosításának az a célja, hogy a termelést a lakosság szükségleteihez képest irányítsa. A lényege tehát a szocializálásnak az, hogy az állam köztulajdonba veszi a termelőeszközöket, az üzemeket és azokat az illető üzem munkásságának ellenőrzése mellett egy központból vezeti.

A szocializálási program keretébe tartozott a házaknak köztulajdonba vétele is. Kivételt képeznek a munkás-, vagy tisztviselőházak, amelyeket a munkás maga épített, s amelyekben benn is lakik. Ezen rendelkezés alapján ki vannak véve a kommunizálás alól a kisbirtokos parasztság lakóházai is.

A pénzügyi intézetek szocializálása. A pénzügyi intézeteket a pénzügyi népbiztosság vezetése és felügyelete alá helyezték. A bankdirektorokat, a burzsoázia leghatalmasabb képviselőit, akik az ország tőkéjének jelentékeny része fölött rendelkeztek, akik

kartellek, trösztök útján a munkásságot a legjobban kizsákmányolták, hatalmuktól megfosztották. A bankokban most már csak a pénzügyi népbiztosnak van rendelkezési joga. Az vezeti ma már az összes nagy pénzintézeteket megbizottjai útján. A nagybankok szocializálása mindjárt a forradalom kitörése után megtörtént, a pénzügyi megbizottak nyomban elfoglalták helyeiket, a betéteket letiltották, s esetről-esetre ők állapítják meg, hogy a bankbetétekből kinek mennyi összeget adjanak ki. Általános szabály, hogy a betétek 10%-át, de havonként maximum 2000 koronát kaphatnak ki a betevők a bankból. Az árutulajdonosok, a tőkésék egymás tartozásait bankátutalás útján egyenlíthetik ki, de ez az átutalás sem történhetik akármilyen pénzintézethez, hanem csak olyanhoz, amely a pénzügyi népbiztos vezetése alatt áll. Ezzel azt akarják megakadályozni, hogy a bankban lévő tőkéket számlaátírások útján se lehessen felaprózni. Sok ember odahaza rejteget nagyobb összegű készpénzt. Ezek könnyen póruljárhatnak, mert ha a mai papírpénzt érvénytelenítik, akkor a bankban lévő 3000 korona többet fog érni, mint a titokban őrzött 300.000 korona.

Megjegyzendő, hogy ipari és mezőgazdasági üzemek céljaira, a munkabérek kifizetésére, a nyersanyag beszerzésére a fenti korlátozás nem vonatkozik, azonban igazolni kell, hogy tényleg ily célra kell a pénz.

A bankszocializálás kiegészítő része a *biztosító társaságok szocializálása*. A biztosító intézetek összegyűjtött nagy tőkéikkel szintén részesei voltak a proletárság elnyomásának, az ipar feletti uralomnak.

A szocializálást kiterjesztették minden oly árúüzletre is, amelyek nem kizárólag detail eladással foglalkoznak, hanem árucikkeiket nagybani eladások útján hozták forgalomba. Ezenkívül tekintet nélkül arra, hogy nagyban vagy kicsinyben adnak-e el, szocializálnak minden olyan árúüzletet, ahol az alkalmazottak száma a tízet meghaladja. Ugyancsak szocializálták az összes szállodákat és penziókat is, amelyek teljes be rendezésükkel külön megtérítés nélkül szintén az állam tulajdonába mentek át.

A tanácsköztársaság 28. számú rendelete kimondja, hogy Magyarország földje a dolgozók társadalmáé. Aki nem dolgozik, annak tulajdonában föld nem maradhat. Minden közép- és nagybirtok minden tartozékával, élő és holt felszerelésével, valamint mezőgazdasági, ipari üzemével együtt minden megváltás nélkül a proletáriátus tulajdonába megy át. Hogy mit tekintsenek középbirtoknak, azt körzetenként a vármegyei direktóriumok fogják megállapítani. A kis- vagy parasztbirtokhoz egyelőre nem nyúl az állam, számolva a parasztság hangulatával és akaratával. Az új birtokreform fő intenciója az, hogy a meglévő nagybirtokok szétdarabolását minden körülmények között meg kell akadályozni. A nagyüzemeket megfelelő kezelésre szövetkezeteknek adják át, amelyekbe beléphet mindenki, ki a termelésben megfelelő számú munkanappal részt vesz. Az ország és főképp a városok lakosságának az élmezését csakis úgy lehet biztosítani, ha a nagyüzemeket nem forgácsolják szét. Kielégítő terméseredményeket csakis a szakértő vezetés alatt álló termelő-szövetkezetektől várhatunk. És ha a szövetkezeti gazdálkodás sikerre vezet, ha ez a parasztságnak jobb megélhetést biztosít, mint amilyenben eddig a kisbirtokosnak része volt, akkor remélhetőleg a kisgazdák maguk fogják majd a szövetkezetekbe való felvételüket kérni. A birtokreform végrehajtását a 40. számú rendelet szabályozza. Ennek értelmében a községi, járási és megyei birtokrendező és termelést biztosító bizottságok alakulnak. Ezek a bizottságok a földművestanács három tagjából állanak és azonkívül egy szakértő gazdasági biztosból, kit a megyei tanács küld ki a bizottság munkájának ellenőrzésére és irányítására. A birtokrendezés és mezőgazdasági termelés legfőbb fóruma az Országos birtokrendező és termelést biztosító bizottság. Ez intézi a termelés általános irányítását és készíti elő a végleges birtokrendezés szabályait. Tagjai a földművelésügyi népbiztosok és a Földmunkások orsz. szövetségének három delegáltja.

Az állami kezelésben lévő birtokoknak és a már megalakult szövetkezeti gazdaságoknak irányítása és ellenőrzése nem a birtokrendező bizottságok feladata. E nagyüzemek közvetlenül a földművelésügyi népbiztosság rendelkezése alatt állanak.

